

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Інститут
професійно-
технічної освіти
НАПН України

ІНСТИТУТ
педагогічної освіти
і освіти дорослих
імені Івана Зязюна
НАПН України

EURÓPSKY INŠTITÚT ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Хмельницький національний університет
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
Федеральний інститут професійної освіти (ФРН)
Вища технічна школа в Катовіце (Республіка Польща)
Люблінська політехніка (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)

МАТЕРІАЛИ XI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: проблеми і перспективи

PROFESIONAL DEVELOPMENT OF PERSONALITY: problems and perspectives

Хмельницький

2021

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Абільтарова Ельвіза Формування культури безпеки професійної діяльності у майбутніх інженерів з охорони праці: концептуальні підходи.....	11
Андрощук Ірина Формування тематики наукових досліджень здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти педагогічних спеціальностей	12
Аносова Анастасія Емоційно-етична компетентність як ресурс особистісно-професійного розвитку вчителів.....	14
Басюк Дарія Професійне становлення особистості як умова розвитку національної економіки	16
Борисова Тетяна Становлення особистості викладача на засадах педагогічного ергодизайну	18
Гоголь Тетяна Значення управлінських та логістичних компетенцій у забезпеченні якості професійної підготовки тренерів-викладачів	20
Гордієнко Валентина Роль педагогічної практики у професійному становленні особистості педагога.....	21
Григорчук Тетяна, Гуревич Роман Методичні особливості підготовки майбутніх вчителів початкової школи до формування логічного мислення.....	23
Дражниця Сергій, Дражниця Олена Роль та місце інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні спецдисциплін.....	24
Коберник Олександр Педагогічне проектування в інноваційному освітньому просторі України	25
Ковальчук Василь Шляхи подолання кваліфікаційного розриву в підготовці майбутніх фахівців.....	27
Лузан Петро Теоретичні засади оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти	28
Матюх Сергій Напрями співпраці закладів вищої та загальної середньої освіти у контексті сучасних вимог у галузі освіти.....	30
Назаренко Оксана Педагогічні умови формування професійної компетентності особистості студента вищого навчального закладу ..	31
Ничкало Нелля Українська професійна освіта на новому етапі: здобутки, суперечності, перспективи	33
Орлова Наталія Професійне становлення майбутніх викладачів дизайну.....	38
Полішко Юлія Формування умов педагогічної готовності до проблемно-проектного навчання.....	39
Прилепа Іван Дисбаланс між фактичним і потрібним рівнем кваліфікації випускників як проблема сучасної освіти.....	40
Радкевич Валентина Ключові компетентності у професійному становленні особистості фахівця	41
Śniadkowski Mariusz Problemy jakości kształcenia zawodowego w dobie nauczania zdalnego	43
Теловата Марія Пріоритетні інтерактивні методи навчання: впровадження та переваги	45
Чмир Віктор, Самара Володимир Обґрунтування нових форм і методів навчання та контролю знань у навчально-виховному процесі закладів вищої освіти, які ґрунтуються на застосуванні комп'ютерних технологій	47
Яницька Олена, Ясінський Андрій Особливості використання інформаційно-комп'ютерних технологій у професійному становленні особистості	48

**ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ І КАР'ЄРНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ
В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

<i>Абрамова Оксана, Пуляк Ольга, Козаченко Марина, Подоліч Анатолій</i> Шляхи співпраці роботодавців та освітян у напрямку підготовки конкурентноздатних фахівців	51
<i>Васека Руслана, Биховченко Лариса</i> Особистість і кар'єра	52
<i>Гладкова Валентина</i> Кар'єра як акмеологічний механізм професійного саморозвитку сучасного фахівця.....	53
<i>Гомонюк Олена, Онишко Оксана</i> Використання педагогічних технологій у навчально-виховному процесі закладу вищої освіти	54
<i>Дроботова Людмила</i> Еволюційні аспекти особистості в ракурсі кар'єрного зростання.....	56
<i>Єршова Людмила</i> Самоменеджмент як основа розвитку в майбутніх фахівців навичок ведення власної справи	57
<i>Колодчак Ольга</i> Роль органів державної влади та місцевого самоврядування в підтримці розвитку особистості у м. Львів та Львівській області.....	60
<i>Курок Роман</i> Система освіти дорослих в контексті забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників.....	61
<i>Лебединська Ольга</i> Особливості надання професійно-освітніх послуг дорослому населенню	63
<i>Левко Мар'яна</i> Педагогічні аспекти формування комунікативної компетентності майбутніх офіцерів	64
<i>Орлов Валерій</i> Теорія і практика розвитку ділової активності здобувачів професійної освіти	66
<i>Сердюк Галина</i> Перспективи формування науково-дослідницької компетентності обдарованої сільської молоді.....	67
<i>Синюк Олег, Скиба Микола</i> Наукова співпраця закладів вищої освіти і промисловості: перспективи та проблеми	69
<i>Скоропад Ольга</i> Вплив мотиваційних факторів на професійне становлення фахівця галузі індустрії моди	71
<i>Супронюк Валерія, Білик Вікторія</i> Участь здобувачів вищої освіти у процедурах забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.....	72
<i>Ткачова Яна</i> Психолого-педагогічні особливості професійного зростання соціальних педагогів закладів професійної освіти	73

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ,
ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ**

<i>Бойків Вікторія, Лівшун Олександр</i> Креативність та інноваційність як основні складові розвитку художньо-творчих здібностей майбутнього вчителя трудового навчання	75
<i>Бохонько Євген</i> Огляд систем комп'ютерної математики для навчання інженерів-педагогів галузі автотранспорту	77
<i>Вікторова Поліна, Цина Андрій</i> Вимоги до підготовки вчителя трудового навчання на засадах вальдорфської педагогіки.....	78
<i>Галицький Максим, Герніченко Іван</i> Підходи до формування вмінь проєктної діяльності.....	79
<i>Гречанюк Антоніна</i> Психопедагогіка у професійному становленні особистості.....	81
<i>Гуревич Роман</i> Шляхи підвищення якості професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання	82

Деденів Олександр Педагогічні технології розвитку громадянської відповідальності учнів основної школи	85
Іванова Оксана Критерії розвитку комунікативного компоненту психологічної готовності до педагогічної діяльності вчителя нової української школи.....	86
Ключка Наталія, Красильникова Ганна Інтерактивна практика в підготовці магістрів професійної освіти.....	87
Кобак Оксана, Міщенко Олена Обґрунтування методів обробки чоловічої сорочки в процесі вивчення дисципліни «Новітні технології галузі» ...	88
Колісник Євгеній Підготовка вчителів трудового навчання до формування в учнів здатності передавання моделей спілкування засобами театральної педагогіки	90
Корехов Артем Технічні основи формування інформаційної культури у студентів інженерно-технічного профілю	91
Красильников Сергій Розвиток цифрової компетентності студентів при вивченні курсу «Інформаційно-комунікацій технології»	92
Маринченко Інна Роль цифрових технологій в освітній підготовці майбутніх педагогів професійного навчання	93
Назарова Ольга, Хренова Вікторія Емоційний інтелект як складова психологічної культури майбутнього педагога	95
Приймак Віктор, Марценюк Олександр Інноваційні технології підготовки фахівця автотранспортної галузі.....	98
Савченко Анастасія Біографо-педагогічний вимір постаті В. Сидоренка як ученого й організатора галузі технологічної освіти	99
Смирнова Ірина, Довгополик Катерина Опрацювання онлайн-платформ для використання smart-комплексів учителів трудового навчання та технологій	101
Храпач Дмитро Опитування стейкхолдерів щодо якості професійної підготовки бакалаврів професійної освіти автотранспортного профілю	104
Яциук Сергій Проектна технологія та її місце в професійній підготовці майбутнього вчителя технологій	105

МЕТОДИЧНА РОБОТА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Андрєєва Любов Впровадження сучасних підходів при підготовці кваліфікованих робітників.....	108
Базиль Людмила Розвиток підприємницької компетентності майбутніх фахівців у закладах професійної освіти: реалії і суперечності ...	109
Байзан Ольга Роль методичної служби у діяльності ДНЗ «Лісоводський професійний аграрний ліцей»	111
Барабаш Руслана Удосконалення комплексно-методичного забезпечення – шлях до підвищення ефективності підготовки кваліфікованих робітників	112
Білик Людмила Проведення самоаналізу освітньої діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти як один із аспектів управління якістю професійної освіти	114
Блідна Лариса Впровадження інноваційних педагогічних технологій як умова підвищення якості підготовки майбутніх кваліфікованих робітників	115
Борилюк Марія Моніторинг проведення курсового підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗП(ПТ)О	117
Борисюк Інна, Гайчук Ольга Забезпечення якості професійної освіти.....	118

Бородієнко Олександра Підходи до розроблення стратегії розвитку закладу професійної (професійно-технічної) освіти.....	119
Виноградська Голда Реалізація політики державно-приватного партнерства в оновленні професійних та освітніх стандартів швейної галузі.....	121
Ворона Юлія Проблеми впровадження інклюзивної освіти в системі ПТО.....	122
Гаджула Оксана Роль майстра виробничого навчання в організації навчально-виробничого процесу.....	123
Главацька Олена Забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти.....	125
Голдобін Віктор Професійне становлення і кар'єрний розвиток особистості в умовах ринкової економіки	127
Голуб Тетяна Забезпечення якісної підготовки кваліфікованих робітників – сучасна стратегія діяльності закладу професійної (професійно-технічної) освіти.....	128
Грабовська Людмила Розвиток професійної компетентності педагогів – запорука успішної роботи закладу професійної (професійно-технічної) освіти.....	129
Дригула Світлана Роль керівника навчального закладу у професійному становленні молодого спеціаліста	131
Дрозіч Ірина Пріоритетні напрями методичної роботи в ЗП(ПТ)О.....	133
Жмурко Олена Формування екологічної компетентності здобувачів освіти на уроках природничих дисциплін.....	134
Загіка Олена, Шатковська Лілія Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників у системі методичної роботи ЗП(ПТ)О	136
Кабіш Марина Сучасні особливості загальноосвітньої підготовки учнів у закладах професійної освіти	138
Кедис Лариса Методична робота – найважливіша ланка системи безперервного навчання членів педагогічного колективу ЗП(ПТ)О.....	140
Керницька Людмила Сучасні підходи до формування та розвитку знань учнів через впровадження новітніх технологій на уроках професійно-теоретичної підготовки	141
Кирилюк Інна Навчально-практичні центри закладів професійної (професійно-технічної) освіти як осередки розвитку людського капіталу	143
Кіс Ольга Особливості використання інформаційного середовища медіатеки при викладанні української мови та літератури в ДНЗ «Деражнянський центр професійної освіти»	144
Коломійчук Світлана Науково-методичний супровід діяльності керівників закладів професійної освіти	146
Криворот Тетяна Створення ефективних навчальних відеоресурсів.....	147
Липська Лариса Застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників	149
Лісовський Михайло, Кушнір Віктор, Прилепська Інна Екологізація професійної підготовки майбутніх фахівців	149
Лужняк Людмила Електронна бібліотека – інформаційний центр сучасного ЗП(ПТ)О	150
Матковська Любова Застосування інноваційних технологій у формуванні професійної компетентності здобувачів освіти	151

Мельник Галина Роль методичних комісій у створенні навчально-методичного забезпечення навчально-виховного процесу	153
Мельник Ульяна Розвиток методичної компетентності майстра виробничого навчання	154
Ніщун Василь Забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти.....	156
Оверчук Оксана Роль методичної служби у забезпеченні якості професійної (професійно-технічної) освіти в умовах дистанційного формату навчання.....	157
Онищенко Алла Конкурс фахової майстерності як фактор стимулювання безперервного розвитку професійної компетентності кваліфікованих робітників сфери послуг.....	158
Опаріна Аліна Порядок створення інклюзивної групи в закладах професійної (професійно-технічної освіти)	161
Петров Олександр Організація навчального процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти за допомогою засобів ІКТ	162
Півторацька Наталія Запровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників	164
Поліщук Оксана Методичний супровід забезпечення якості освіти при підготовці майбутніх кваліфікованих робітників.....	165
Прончук Оксана ДПТНЗ «Красилівський професійний ліцей»: формування сучасного освітнього простору	167
Рижко Людмила Інноваційні підходи в організації методичної роботи Шепетівського професійного ліцею.....	168
Руцак Михайло, Чебригіна Ганна, Боднар Сніжана, Мітькевич Елла Впровадження моделі online/offline навчання у ДНЗ «Подільський центр ПТО»	170
Селізар Василь Сучасні підходи до професійної підготовки висококваліфікованих робітничих кадрів	171
Семенова Жанна Реалізація проекту регіонального розвитку у Хмельницькому професійному ліцеї електроніки.....	173
Сидоренко Тетяна Методичне забезпечення загальноосвітньої підготовки у закладах професійної освіти.....	175
Сиско Наталія Науково-методичне забезпечення професійного розвитку педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.....	176
Смалюк Алла Відеоконкурс «Моя професія найкраща» як ефективна форма профорієнтації.....	177
Соленцова Галина Змішане навчання – тренд сучасної освіти.....	178
Стаднійчук Ірина Базові поняття компетентнісно орієнтованої підготовки фахівців електротехнічних спеціальностей в аграрних коледжах.....	180
Станіслав Григорій, Михальчук Анатолій Роль методичної служби хмельницького професійного ліцею у забезпеченні якості підготовки висококваліфікованих робітників зварювальних професій	181
Стасюк Микола Оновлення змісту освіти сільськогосподарських професій	183
Стрижавчук Віталіна, Степанюк Світлана Освітні принципи формування професійного саморозвитку як основної складової творчої індивідуальності педагога	184
Тимошук Галина Результативність діяльності методичних служб закладів професійної (професійно-технічної) освіти Хмельницької області	186

Чічеров Олексій Використання навчальних відеофільмів у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників	187
Чуйкова Оксана Запровадження компетентнісного підходу у професійну підготовку кваліфікованих робітників	189
Шамралюк Олена Методичний супровід науково-дослідницької роботи педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти	190
Шевчук Людмила Методичний супровід професійного розвитку педагогів професійної освіти	192
Шнира Любов STEM-технології як засіб поглиблення міжпредметних зв'язків	193
Шавінська Лариса Методичний супровід викладання іноземних мов у закладах професійної (професійно-технічної) освіти	195
ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА І НАВЧАННЯ ОСОБИСТОСТІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	
Андрощук Ігор Підготовка майбутніх учителів технологій в університетах США	197
Бідюк Наталя Інновації у докторській підготовці з освітніх / педагогічних наук: український та світовий досвід	198
Ваніна Наталія Валідність системи моніторингу оцінки якості фахової передвищої освіти	199
Вітрук Ольга, Ключ Олена Сучасний вітчизняний та зарубіжний досвід підготовки вчителя трудового навчання та технологій	201
Галус Олександр Лідерство як феномен кар'єрного розвитку менеджера освіти	203
Дзюма Ольга Готовність викладачів закладів фахової передвищої освіти до інноваційної діяльності	205
Дмитрищук Наталя Рефлексивний компонент у структурі комунікативної самоефективності майбутніх судноводіїв	206
Єжова Ольга, Пашкевич Калина, Піхур Анастасія Формування екологічної культури фахівців при дизайн-проектуванні колекцій одягу в концепції «ZERO WASTE»	207
Зельницький Андрій, Заболотний Олег, Васильєв Олександр Професійний стандарт у забезпеченні якості підготовки військових фахівців	209
Клочко Тетяна, Лузан Петро Змістові аспекти підготовки бакалаврів із агроінженерії	210
Кондор Маріанна Культура комунікативної взаємодії у професійному середовищі	212
Креденець Неля Забезпечення якості підготовки фахівців індустрії моди у закладах фахової передвищої освіти шляхом інтеграції навчання з виробництвом	213
Кулик Євген Особисті якості викладачів ПТНЗ в контексті формування їх професійної компетентності	215
Кушнір Ірина Особливості впровадження дуальної системи професійної освіти в Україні та за кордоном	217
Лапа Оксана Міжнародна програма «Upshift Україна» як можливість інноваційного старту молоді закладів професійних (професійно-технічних) освіти	218
Лопатовський Віктор Акредитаційна експертиза як механізм розвитку освітніх програм закладів вищої освіти	219
Мехед Ольга, Мірошник Владислава Визначення готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до соціально-педагогічної діяльності у закладах загальної середньої освіти	221

Мовчан Віра Формування сучасних навичок студентів під час вивчення дисципліни «Маркетинг» у закладах фахової передвищої освіти	222
Мося Ірина Оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах: методичний аспект	224
Остапенко Анна Деякі аспекти реалізації стратегії європейського союзу для дунайського регіону щодо підвищення якості професійної освіти в Україні.....	225
Островська Катерина, Островський Ігор Підготовка підлітків з розладами спектру аутизму до навчання в закладах професійно-технічної освіти	227
Пащенко Тетяна Функції контролю професійної підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти	229
Радкевич Олександр Застосування програмного забезпечення Microsoft «То Do» у плануванні проєктних завдань	230
Салюк Андрій Професійна підготовка менеджерів у закладах фахової передвищої освіти для підприємницької діяльності	232
Скиба Катерина Компетентнісний підхід до підготовки перекладача-професіонала: європейський вимір.....	233
Солтик Олександр Формування надійності вчителів фізичної культури як один із способів підвищення безпеки їх професійної діяльності.....	234
Третьюк Віталій Особливості науково-дослідницької підготовки міжнародників в університетах Великої Британії	236
Федонюк Григорій, Красильникова Ганна Напрями співпраці закладів фахової передвищої та вищої освіти в умовах пандемії.....	237
Фісюк Алла, Білик Вікторія Анкетування здобувачів вищої освіти як інструмент покращення якості освітньої діяльності	238
Чимшир Валентин Трансформація вищої освіти у динамічному конкурентному середовищі.....	239
Швецова Ірина Застосування технології віртуальної реальності на практичних заняттях з морської англійської мови	240
Швець Олена Німецький промисловий дизайн в контексті сучасної дизайн-освіти в Україні	242
Ямковий Олександр Педагогічні умови оцінювання результатів компетентнісних досягнень студентів у коледжах.....	243
Яремчук Василь, Свідерський Владислав Методичні особливості викладання дисципліни «Основи термодинаміки і теплопередачі» для студентів спеціальності «Професійна освіта (Транспорт)».....	245
Ярош Любов Формування фахової компетентності майбутнього техника-електрика в аграрному коледжі: погляд на проблему	248
СУЧАСНА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ, ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ	
Білик Діана, Крулик Богдан Символізм ландшафтних композицій ботанічного саду ХНУ	251
Васкевич Ольга Основні аспекти сучасних інноваційних підходів у навчанні студентів напряму «Дизайн».....	253
Гапон Людмила, Бровченко Анатолій Підготовка майбутніх фахівців з художнього текстилю до застосування проєктних технологій у професійній діяльності.....	254
Дубовик Сергій Умови набуття компетентностей професіоналізму майбутніми художниками декоративного мистецтва	255
Козоріз Віталій, Самборська Олена Особливості творчості українських художників-імпресіоністів в контексті світової історії мистецтв.....	256

Корницька Лариса «Робота в матеріалі» як базовий компонент в освіті бакалаврів декоративного мистецтва	258
Корницька Лариса, Мазур Юлія Техніка трафаретного друку у межах дисципліни «Робота в матеріалі»	260
Крулик Богдан Метод стилізації у підготовці фахівців художнього напрямку	262
Линенко Алла Педагогічне розуміння у контексті мистецької освіти та герменевтичного підходу	263
Невядомська Ірина Розвиток творчих здібностей вихованців гуртків мистецького напрямку у закладах позашкільної освіти	264
Усенко Олена Інформаційно-комунікативні технології у змісті професійної підготовки майбутніх дизайнерів	266
Шкарупа Ганна Визначення критеріїв оцінювання графічних втілень художньо-конструктивних рішень у студентських ескізах майбутніх дизайнерів у мистецьких коледжах	267

Після вивчення різновидів художньої обробки деревини і закінчення практичних занять в майстернях протягом декількох (3–7) семестрів існують певні вимоги до рівня засвоєних знань і умінь. Тобто, студент повинен знати:

- сучасні і традиційні художні технології в обробці деревини та правила з техніки безпеки;
- технологічні процеси при створенні різних виробів з деревини утилітарного і декоративного характеру та правила техніки безпеки під час їх виготовлення;
- пристрої та принципи роботи сучасного технологічного обладнання.

Також уміти:

- працювати на сучасних верстатах з деревообробки, використовуючи новітні розроблення та пристосування як ручного, так і електрифікованого інструменту;
- здійснювати первинну обробку деревини, раціонально вибирати прийоми і види художнього різьблення;
- розбиратися в якості деревини, породах дерева, дефектах обробки заготовок тощо.

Слід зазначити, що під час занять з художньої обробки деревини відбувається не лише набуття практично-технологічних компетентностей, а й виховання загальної і професійної культури студентів, завдяки не лише аудиторним заняттям, а й творчим зустрічам їх з майстрами і художниками, які працюють у даній царині, що сприяє розвитку творчого потенціалу кожного окремого студента, його художнього смаку, естетичного світосприйняття.

На основі викладеного можна дійти висновку, що реалізація означених результатів можлива лише при наявності спеціальної навчальної матеріально-технічної бази, матеріалів, інструментів для ручної праці, а також спеціальних сучасних верстатів та механізмів, з «розумними» високоорганізованими виробничими процесами. Це дасть змогу забезпечити належну професійну підготовку першого (бакалаврського) рівня освіти художників декоративного мистецтва спеціалізації «художня обробка деревини» та становлення творчої особистості, зорієнтованої на соціальне та професійне самовизначення й самореалізацію, а також оволодіння нею високим рівнем професіоналізму.

Література

1. Павлова О. Особливості розвитку українського декоративно-прикладного мистецтва в кінці ХХ–ХХІ ст. / О. Павлова // Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка. – 2011. – № 15 (226). – С. 91–96.
2. Станкевич М. Українське художнє дерево XVI–XX ст. / М. Станкевич. – Львів : НАНУ, Інститут народознавства, 2002. – 144 с.
3. «Українське мистецтво: Дерев'яне будівництво і різьба на дереві (великий формат)» / Вадим і Данило Щербаківські. – Київ: Видавництво КНТ, 2020. – 336 с.
4. Гуцульська різьба. Візуально-морфологічні закономірності орнаменту. Теорія і практика / І. Юрченко / Львівська політехніка. 2011. – 372 с.
5. Навчально-методичний посібник «Мистецтво різьби по дереву» / Т. О. Мовчан. – Ковельський центр професійно-технічної освіти, 2019. – 088 с.
6. Радкевич В. Забезпечення якості професійної освіти: Європейський контекст змін. *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи* : тези допов. ІХ міжнар. наук.-практ. конф., м. Хмельницький, 9-10 листоп. 2017 р. Хмельницький, 2017. 142–143 с.

КОЗОРІЗ ВІТАЛІЙ, САМБОРСЬКА ОЛЕНА

Хмельницький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ-ІМПРЕСІОНІСТІВ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ІСТОРІЇ МИСТЕЦТВ

Професійна підготовка майбутніх художників декоративного мистецтва має базуватись на знаннях фундаментальних основ світової та української, зокрема, історії мистецтв, уміннях аналізувати мистецькі процеси на сучасному етапі та в історичній ретроспективі, розрізняти основні стильові напрями в мистецтві, визначати їх специфіку та відмінності, розпізнавати мистецькі твори та їх авторів, характеризувати конкретні аспекти різних мистецьких явищ. Тому з метою забезпечення реалізації окремих аспектів цих умов було здійснено загальну характеристику імпресіонізму в Україні, його зв'язку та подібних рис з французькими творами цієї доби, окреслено особливості творчості українських художників-імпресіоністів.

На початку розгляду імпресіонізму як мистецької течії варто зазначити, що протипага реалізму та відтворення вражень й переживань є основною її ідеєю. Друга половина ХІХ ст. у Франції ознаменувалась виникненням нового погляду митців на тогочасний світ та інакшого трактування бу-

денності жителів країни. Витончена манера, зображення дійсності у «моменті», відмова від демонстрації буденності, що пригнічує, – усе це відокремлює цей мистецький напрям від усіх інших, робить крок уперед саме у розвитку живопису та навичок майстрів [1].

Імпресіонізм детально демонструє і вплив наукового прогресу в світі на мистецтво. У художників став більшим діапазон вибору інструментів – замість звичних круглих пензлів з якого ворсу вони отримали можливість користуватись новими видами пензлів: твердими, плоскими, зміцненими сталеву оправою. Це дало змогу по-новому відкрити та дослідити свій потенціал, отримати нові вміння та використовувати нові прийоми.

Дослідження в галузі фізики та математики відкрили і нові знання митцям про світло, його природу. У картинах стало більш поширеним використання блакитного кольору, який раніше був високовартісним. Відомо, що новий напрям сприйнявся критиками досить негативно та радикально. Художників-імпресіоністів представляли як аморальних бунтівників, їх виставки висміювали та зневажали. Але згодом все ж ситуація змінилась. Аристократія, вища верства населення, позитивно сприйняла нові сюжети картин, – уникання дійсності та створення враження безтурботності життя, приємного проведення часу. Художники-імпресіоністи відійшли від звичного зображення важкої праці селян та бідності [2; 3].

Стиль імпресіонізму доволі швидко поширювався світом. Тому очікуваним є те, що кінець XIX ст. характеризується новими віяннями та сюжетами в українському живописі. Освоєння незвичних прийомів, ознайомлення та подальша практика пленерів, зміна у звичній палітрі та відмова від старих сюжетів – усе це митці почали запроваджувати та розвивати, надихаючись діяльністю художників Європи. Однією з провідних рис імпресіонізму є поняття подібності картин та фотографії. Митцям вдавалося відобразити момент дійсності та передати його атмосферу у даний час [4]. Як приклад можна навести серію картин Клода Моне «Парламент», де він зображував будівлю Парламенту Лондона у різний час доби. Незважаючи на однакове розташування художника щодо об'єкта, все ж усі ці полотна кардинально відрізняються. Варто зауважити і те, що в основному українські митці зверталися не до французької спадщини, а радше до німецьких та австрійських варіантів.

Одним з найвідоміших митців українського імпресіонізму є Олександр Мурашко. Вже в підліткові роки його діяльність була ознаменована професійною. Спочатку хлопець разом із вітчимою займався іконописом, згодом вступив до Вищого художнього училища при Петербурзькій Академії. Його найвизначнішою картиною вважається написана у 1909 році «Карусель». Вона була представлена на Міжнародній виставці в Мюнхені. Олександр був вшанований Золотою медаллю другого класу, а саме полотно просто в експозиції придбали для Королівської галереї Будапешта. Автор зумів прийомами візуального живопису передати вихор каруселі, палахкотіння вогнів та захват людей. Надалі Олександр мав репутацію динамічного імпресіоніста, а його полотна вражають нас і в сучасний час своєю майстерністю та певним шармом [5; 6].

У тій самій академії мистецтв навчався і Микола Пимоненко. Сучасні критики мистецтва підтверджують, що Миколі вдавалося досконало передати дві стихії: воду та місячне світло. Художник часто ходив на етюди та пленери у будь-який час доби, аби краще пізнати природу світла. Микола був доволі багатограним майстром. Відомо, що він був декоратором при оформленні редакції опери «Наталка-Полтавка». У своїй діяльності митець в основному зображав природу та сільські мотиви. Варто зазначити, що картина Миколи Пимоненка «Гопак» була придбана музеєм Лувр. Окрім Лувру, діяльністю митця цікавилися і в Німеччині [7; 8].

Вражають своїми барвами та легкістю роботи Софії Левицької. Вона народилася у Кам'янці-Подільському, згодом емігрувала до Франції. Її художній хист зазнав великого визнання, навіть відомий поет Гійом Аполлінер позитивно оцінив її картину «Білий одноріг у райському саду». За своє життя вона брала участь у багатьох виставках та прагнула поширити в французьких кругах митців особливості українського мистецтва. Однак саме життя Софії було доволі тяжким та трагічним. Нащадкам дісталось дуже мало творів Софії, причиною чого є Друга Світова війна. Однак досі і в Україні, і в Франції віддають шану цій прекрасній художниці та її творчому доробку [4].

Спочатку у Одеській художній школі, згодом у Петербурзькій академії навчався Михайло Беркос. У своїх роботах він часто звертався до української природи. У 1900 році брав участь у Всесвітній виставці в Парижі. Більшість його картин, які зберігалися вдома, після смерті митця були спалені його дружиною. Однак все ж деякі експонати досі зберігаються у музейних фондах України та світу. Художник використовував яскраві кольори, чіткі лінії, картини насичені динамікою. А «в його пейзажах показ звичайного куточка, насамперед Слобожанщини, перетворюється в узагальнений образ України» [9].

Таким чином, кожен митець розвивав власний талант протягом усього життя. Так вони розповідали світові про український імпресіонізм, черпали натхнення з творів іноземних сучасників, проявивши у власних роботах індивідуальну манеру. Саме поєднання передачі моменту та увіковічення його вдалося майстрам досконало. Важливим є продовження справи майстрів минулого – збереження, розвиток та поширення українського живопису та його традицій. Адже систематизація

джерел та творчих доробків відкриває для нащадків все нові і нові картини, книги, фотографії та і протро згадки, які мають суттєве значення для світової історії мистецтва.

Результати дослідження в подальшому будуть використані для підсилення теоретичної частини дисципліни «Історія мистецтва». Перспективами майбутніх досліджень є детальна характеристика кожної мистецької течії в українському живописі.

Література

1. Імпресіонізм [Електронний ресурс] // Енциклопедія сучасної України. – 2011. – Режим доступу: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=13278.
2. Zdzisław Kępiński, Impresjonizm / Zdzisław Kępiński. – Warszawa Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1982. – 235 с.
3. Корсак І. Ф. Тиха правда Модеста Левицького: повість-есеї / І. Ф. Корсак. – Київ : Ярославів Вал, 2009. – 165 с.
4. Енциклопедія українознавства: Словникова частина. Доповнення. Париж – Нью-Йорк : Молоде життя, 1995. – Т. 11. – 398 с.
5. Спогади Маргарити Мурашко / Авт. ст. та ком. Д. Добриян ; укл. В. Ткачук. – Київ : ArtHuss, 2016. – 168 с.
6. Членова Л. Г. [вступна стаття] // Олександр Мурашко. Альбом. – Київ : Мистецтво, 1980. – С. 5–20.
7. Стефанович Д. Невтомний трудівник Микола Пимоненко. До 150-річчя з дня народження // Київський політехнік. – 2012. – Режим доступу: <https://kpi.ua/pymonenko>.
8. Лазанська Т. І. Пимоненко Микола Корнилович // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Ін-т історії України НАН України. – Київ : Наукова думка, 2011. – Т. 8 : Па-Прик. – С. 208.
9. Беркос М. А. Живопис. Графіка. До 150-річчя від дня народження: каталог. – Харків : НТМТ, 2011. – 13 с.

КОРНИЦЬКА ЛАРИСА

Хмельницький національний університет

«РОБОТА В МАТЕРІАЛІ» ЯК БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ В ОСВІТІ БАКАЛАВРІВ ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

Діяльність художника декоративного мистецтва тісно пов'язана з матеріалом, з яким він працює. Ці матеріали є різними в залежності від спеціалізації художника: «художня обробка деревини», «художня обробка металу», «художня обробка каменю», «художня кераміка», «художнє скло», «художній текстиль» тощо. На кафедрі технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» впроваджено дві з цих спеціалізацій: «художня обробка деревини» та «художній текстиль». Будь-яка з цих спеціалізацій передбачає досконале вивчення матеріалу, його художні можливості, технологічні прийоми і способи його обробки та декорування для майбутньої професійної діяльності нинішніх студентів. Тож велика увага приділяється практичній стороні освітнього процесу, що найбільшим чином закладена в дисципліні «Робота в матеріалі».

Дисципліна «Робота в матеріалі» відноситься до дисциплін професійної підготовки і викладається протягом п'яти семестрів (з 3-го по 7-й). На її вивчення виділено 25 кредитів (750 годин). Восьмий семестр передбачає виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи теж в матеріалі згідно обраній спеціалізації.

Протягом багатовікової історії декоративно-ужиткового мистецтва людство винайшло безліч способів художньої обробки різних матеріалів. Кожен матеріал піддавався різним способам художньо-технологічної обробки і декоруванню, які сьогодні відносяться до традиційних. Слід сказати, що й по нині виникають нові (сучасні) способи обробки та декорування означених матеріалів.

Вивченню декоративно-ужиткового мистецтва на кафедрі надається велике значення, й зокрема такого його різновиду як «художній текстиль». До цього слід сказати, що текстиль є одним з найпоширеніших і найдавніших ремесел, без вивчення і розуміння якого неможливо уявити загальну картину декоративно-ужиткового мистецтва. Це та область художньої творчості, з якою людина знаходиться в безпосередній близькості і контакті все своє життя. Твори цього мистецтва є частиною матеріальної культури суспільства.

У межах спеціалізації «художній текстиль» студентами вивчаються різні види художньої обробки текстильних матеріалів, де особлива увага акцентується на національний контекст. Перш за все, це пов'язано з необхідністю збереження і примноження національної історико-культурної спадщини, до якої відносяться традиційні види вишивки, ткацтва, килимарства, войлоковалання, в'язання та

*Рекомендовано до друку рішенням науково-технічної ради
Хмельницького національного університету,
протокол № 9 від 01.11.2021*

Представлено тези доповідей XI міжнародної НПК «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи». Розглянуто теоретико-методологічні засади професійного становлення особистості, особливості цього процесу і механізми в умовах ринкової економіки, методичні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійного навчання, забезпечення якості професійної, професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти. Проаналізовано вітчизняний та зарубіжний досвід професійної освіти і навчання особистості.

Матеріали подані в авторській редакції.

Редакційна колегія:

Ничкало Н. Г., д-р пед. наук, проф., дійсний член НАПН України;
Скиба М. Є., д-р техн. наук, проф., чл.-кор. НАПН України;
Радкевич В. О., д-р пед. наук, проф., дійсний член НАПН України;
Лук'янова Л. Б., д-р пед. наук, проф.; *Коберник О. М.*, д-р пед. наук, проф.;
Бідюк Н. М., д-р пед. наук, проф.; *Базиль Л. О.*, д-р пед. наук, доц.;
Андрощук І. В., д-р пед. наук, проф.; *Андрощук І. П.*, д-р пед. наук, проф.;
Матюх С. А., канд. екон. наук, доц.; *Герніченко І. І.*, канд. пед. наук, доц.

Відповідальний за випуск: Ничкало Н. Г., д-р пед. наук, проф.,
дійсний член НАПН України

Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи :
тези доп. XI міжнар. наук.-практ. конференції (м. Хмельницький,
25–26 листоп. 2021 р.) / ред. кол.: Н. Г. Ничкало, М. Є. Скиба, В. О. Рад-
кевич [та ін.]. – Хмельницький : ХНУ, 2021. – 268 с. (укр., рос., пол., англ.).
ISBN 978-966-330-400-7

Наведені тези доповідей НПК з проблем професійного становлення особистості. Розглянуто теоретико-методологічні засади професійного становлення особистості, в умовах ринкової економіки, методичні аспекти підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійного навчання, забезпечення якості професійної (професійно-технічної), фахової передвищої і вищої освіти, проаналізовано вітчизняний та зарубіжний досвід професійної освіти і навчання особистості.

Для науковців, аспірантів та студентів ЗВО, які вивчають проблеми педагогічного та професійного становлення вчителя як професійної особистості.

УДК 378.14:159.923

Наукове видання

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Тези доповідей

XI міжнародної науково-практичної конференції,
25–26 листопада 2021 р., м. Хмельницький

(українською, російською, польською та англійською мовами)

Технічний редактор: *Іван Герніченко*

Комп'ютерна верстка: *Олена Чопенко*

Оформлення обкладинки: *Ольга Станіславова, Ярослав Камбаров*

Підп. до друку 17.11.2021. Ум. друк. арк. – 31,50. Обл.-вид. арк. – 31,00.

Формат 30×42/4, папір офсетний. Друк різнографією.

Наклад 190, зам. № 193/21

Віддруковано в редакційно-видавничому центрі ХНУ.

29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 7/1

Свідоцтво про внесення в Державний реєстр, серія ДК № 4489 від 18.02.2013 р.